

Aiudul

EXEM-
PLARUL

2

L E I

Abonament:
120 Lei anual, 60 Lei pe 6 luni.
Publicăm anunțuri și reclame.

CULTURAL, ECONOMIC, SOCIAL ȘI POLITIC INDEPENDENT
Apare săptămânal. — Redactor: OVIDIU HULEA.

Redacția și administrația:
Strada Mihai Viteazul No. 1.
— Casina Română —

Mistificări

Este o nizuință generală postbelică a unguirilor de a-și reface tendențios întreaga lor istorie, care nici înainte de război n'a excelat prin un spirit de imparțialitate și o deosebită dragoste de adevărul istoric. În nizuința aceasta se încadrează și articolul publicat în Gazeta Aiudului, sub titlul „Românii Calvinii”, în care se dă fragmentar hotărârile sinodului calvin ținut în Aiud la 16 Octombrie 1569 și prezidat de Episcopul calvin Pavel din Turdaș, român de origine.

Textul hotărârilor acestui sinod, împreună cu al rescriptului Principelui Transilvaniei, îl cunoaștem și noi și în adevăr este foarte important. Regretăm sincer că, autorul n'a publicat în întregime textul și că în loc să rămână în sferele senine ale trecutului și să scrie istorie de dragul istoriei, a aflat de bine să interpreteze textele și să le dea o spoială de actualitate, prin ceea ce ne constrânge ca să ne facem și noi observările noastre, dar sine ira et studio.

Autorul dorește să ne dovedească cu textul hotărârilor sinodale că ei, calvinii, nu au perzecat neamul românesc și religia lui, dându-i posibilitatea să se cultive în limba sa națională prin faptul, că Principele Transilvaniei a ordonat sub sancțiuni aspre introducerea limbei românești în biserică. Autorul

socotește, că ar fi bine dacă aderenții lui Brătianu și Madgearu și chiar și a-Di Micescu ar lua act despre hotărârile sinodului.

Sinodul din 16 Octombrie 1569 nu este un sinod românesc, ci un sinod calvin unguresc, pentru că chiar hotărârile lui sunt redactate în limba ungurească și nu credem, că istoriografia ungurească ne-ar putea arăta hotărârile unui singur sinod sășesc, redactate în limba ungurească. Faptul că afirmativa biserica românească dar calvină, are ca limbă oficială pe cea ungurească este elocvent și edificător.

Introducerea limbei românești în biserică reformată nu este o conceslune făcută poporului românesc din Transilvania, ci este aplicarea celui mai important și general principiu al bisericii reformate, care ca să poată combate mai ușor catolicismul cu limba rituală latină a introdus în biserică limbile vii. De altă parte limba românească era introdusă în biserică ortodoxă înainte de reformă. Dovada este Codicele de Voroneț.

Convertirile — ca în toată Europa — s'au făcut și în Transilvania cu forța. Faptul acesta este constatat chiar și de rescriptul Principelui, care aprobând deciziile sinodului din Aiud spune că „preoții români renitenți, cari nu voiesc să accepte adevărul evanghelic” (id est: să se convertească la calvinism), să fie

pedepsiți, ca și preoții „cari nu voiesc să laude pe Domnul în limba română”.

Calvinismul a utilizat limba română ca un mijloc de a converți pe români la credința lor, pentru că dieta Transilvaniei, care s'a ținut în Sibiu la 1566, deci abia cu 3 ani înainte de sinodul din Aiud, a hotărât că „*Erezia*” (id est: religia ortodoxă) *să fie condamnată, cu atât mai vârtos printre Români, ai căror popi orbi sfātuiesc pe robii, târând la perzanie și poporul și pe dânși. Principele să poruncească acelor ce nu vor să audă adevărul, să discute Biblia cu episcopul și superintendentul Gheorghe; și dacă vor stărui să nu treacă la calvinism, toți aceștia — episcopi români, preoți sau călugări — să fie expulzați*”.

Nu avem motive să ne indoim că hotărârile dietei din Sibiu au fost executate întocmai și astfel ușor ne putem închipui nu spiritul, care se desprinde din hotărârile sinodului din Aiud, ci spiritul, care a planat și atmosferă, care a domnit în acest sinod, după ce episcopii, preoții și călugării ortodoxi au fost expulzați.

Intrebăm pe autorul articolului din Gazeta Aiudului: dacă expulzarea episcopilor, preoților și călugărilor ortodoxi, cari nu voiesc să se convertească la calvinism, este sau nu o persecuție religioasă? Mai poate afirma autorul din Gazeta Aiudului că dieta din Sibiu „vorbește despre

Exilul poetului Ovidiu la Tomis

Dintre toți genialii poeți, pe cari i-a avut literatura strămoșilor noștri Români, fără îndoială cel mai legat de sufletul nostru românesc și modern este Publius Ovidius Naso. El este singurul poet latin, care alungat pe malurile înghețate ale Mării Negre, a știut să redea în versuri nemuritoare, atât frumusețile, cât mai ales asperitățile acestor regiuni înghețate. Ceace ne leagă mai mult de acest poet, este faptul că și-a trăit ultimii ani ai vieții sale aici printre noi, pe aceste plaiuri ale României întregite și aici și-a dat sufletul în singurătate și în durere, departe de soarele cel cald și dătător de viață al Italiei. Aici printre noi a fost îngropat și din punct de vedere au dreptate acei cari socotesc pe Ovidiu drept cel dintâi poet național al nostru.

Poetul Ovidiu, înainte de exil, fusese un alintat al epocii și un răsfățat al Romei și al împăratului. Nici un alt poet nu a izbutit să își atragă simpatia societății înalte mai mult ca acest Ovidiu. Inconjurat de cunoscuți și prieteni, fericit și admirat de lumea elegantă, el era cântărețul iubirilor rafinate, sfetnicul adulterelor din lumea mare și specialistul artei de a iubi. La lecturile publice, elegiile Sale storceau lacrimi de duioșie și de

extaz. Metropola gusta în tihnă roadele păcii trainice intronate de August și nimeni altul nu se folosea mai mult de binefacerile acestei păci decât Ovidiu. Dar Ovidiu, fiind o fire prea expansivă și cu totul lipsită de prudență, s'a avântat cam prea departe de granițele permise de regimul imperial. Societatea rafinată și elegantă din Roma, în loc să-l corecteze, l-a împins mai departe pe drumul pierzării. Astfel la un moment dat, ajungând în conflict cu împăratul Octavian August, fie pe tema unor chestiuni de morală, fie din cauza unui gest pentru o mai mare libertate contra despotismului ce se introna, fu exilat la Tomis, în Constanța noastră de azi, la anul 8 d. chr. în vârsta de 50 ani.

Pleacă dela Roma într-o mohorâtă zi de toamnă. Doi trei prieteni, cei mai buni și devotați, vin să-l vadă și să-i aline ultimele clipe. Iată cum își descrie poetul plecarea dela Roma în exil:

Gata de drum mi-agrăesc pentru ultima oră amicii.

Care, din mulți de pe vremi, unul sau doi rămăneau. Insumi plângeam și soția mă îmbrățișa, și mai plânsă:

Ploaia de lacrimi brăzda nevinovații-i obraji. Pe'ndepărtatele Libiei țărături se-afila a mea față.

Fără să știe nimic despre destinsul meu trist. Oriunde ochii-arunca, răsuna numai jale și gemăt.

Iar înăuntru era vaet și plâns ca la morți. Deopotrivă bărbați și femei și copii mi boceau moartea.

Iară în casă de plâns orice ungher era plin.

(Tristia, I, 3 trad. Șt. Bezdechi).

Are o călătorie plină de peripectii. Însă nici furtuna din suflet și nici furtuna de pe mare n'au putut înăbuși zborul talentului său. Încă pe drum spre Tomis începe să scrie versurile care astăzi poartă numele de »Tristia«, și »Pontica« grație acestui volum de poezii putem să cunoaștem tragedia sufletească a poetului din ultimii săi ani.

La Tomis tristul poet a debarcat și s'a instalat în casa unui Get grecizat, cu numele Nando. În pragul locuinței l-a primit Aia, frumoasa fică a lui Nando și i-a urat bun sos în acest oraș sălbatec al îndepărtatei Sciții. Poetul a mângâiat-o blând pe buclele aurii, în cari parcă se oprise o rază din soarele Italiei iubite, și a început să plângă amar, gândindu-se la cerul senin al Romei, la nopțile-i calde și parfumate, la ființele iubite pe care le lăsase acolo în lacrimi și jale.

De timpuriu ajuns la celebritate, fiind considerat ca cel mai mare poet al vremii sale, avea conștiința gloriei sale de poet și la această glorie nu poate să renunțe așa ușor. Deși nu avea cui să mai citească versurile sale, singurii cetățeni de limba latină fiind doi-trei ofițeri inferiori inculți și fără

libera propovăduire a Verbului" ?

Noi, Românii de azi, constatăm că poporul nostru în tot cursul vieții sale sub dominație străină a fost persecutat chiar și pentru credința lui, dar nu propovăduim nici ura religioasă și nici persecuția națională și că în dispozițiile noastre privitoare la minoritari, nu ne inspirăm din istoria Transilvaniei, pentru că noi nu expulzăm episcopii, preoții și călugării minoritari, ci le înmulțim numărul, conferindu-le exact aceleași drepturi, pe cari le au ai noștri,

Istoricul constată un fapt medieval, care judecat prin prizma principiilor moderne, este detestabil; constatarea nu înseamnă că, „defăimează trecutul poporului unguresc”, precum nici recunoașterea din partea Ungurilor nu înseamnă „dezonorarea” poporului unguresc. Dacă noi am judeca toate acele de cruzime, pe cari omenirea le-a comis până azi, am fi siliți să disperăm de viitorul ei. Faptele și evenimentele din evul mediu nu pot fi judecate după principiile liberale și umanitare a-le veacului al XX-lea, deci noi nu putem și **nici nu voim** să facem răspunzători pe Ungurii de azi, pentru atrocitățile săvârșite de cei din secolului al XV-lea XVIII-lea, dar cu o condiție: să nu se solidarizeze cu ei.

Ori ce fapt, eveniment sau episod, poate fi discutat în contradicție fără supărare, dacă părțile sunt de bună credință.

Anonimul gazetei Aiudul comite o enormă greșală istorică, atunci, când în viața de esență religioasă a evului mediu, încearcă să introducă principiul naționalității, care a fost formulat abia în secolul al XIX-lea. Pentru caracterizarea vieții sociale din secolul al XVI-lea nu putem utiliza concepții născute cu trei secole în urmă.

Când avem în „Approbatæ et compilatæ constitutiones”, alătea și alătea dispoziții, cari dovedesc persecuția poporului român din Transilvania, care, împreună cu religia lui, abia dacă era tolerat, la ce ne poate servi o nouă tentativă de a mistifica adevărul istoric ?

Sinodul calvin din Aiud, dela 16 Oct. 1569 nu s'a inspirat nici din principiul naționalității, nici din al protecției poporului românesc în contra dispozițiilor din Approbatæ și la nici un caz nu poate dovedi nici liberalismul, nici bunăvoința calvinismului față de poporul român din Transilvania.

Adevărul istoric este că, toți cei ce în cursul vremurilor au deținut puterea politică în Transilvania, catolici sau reformați, au încercat chiar și cu forța, convertirea noastră generală sau parțială la religiile lor. Convertirea generală n'a succes, dar cele parțiale — cu excepția Unirei

din 1700 — totdeauna au avut ca rezultat instrăinarea convertiților, deci desnaționarea și asimilarea lor cu deținătorii puterii politice. Nu înțelegem că, pentru-ce presa postbelică unguerească dela noi neagă faptul, că Ungurii au încercat desnaționalizarea și asimilarea altor popoare și în special a noastră, fapt, cât se poate de natural, care nu conține nimic difamant pentru poporul unguresc.

Recunoscând adevărul istoric și constatând greșelile trecutului să ne niuzim să fondăm o bună convingere pașnică pe plăsurile acestea, fiindcă numai astfel ne vom servi și neamul și țara.

Cămin și Fericire . . .

II.

Rolul bărbatului Dumnezeu i l-a dat: să stăpânească toate făpturile, să fie reprezentantul puterii. Pentru a face față acestei însărcinări a fost înzestrat cu putere, rațiune și înțelepciune, fără de care nu se poate cărmui nici pe sine, decum pe cei din jurul său. Dacă în femeie sunt comori de calitate, cu atât mai vârtos bărbatul trebuie să se caracterizeze prin calitățile sale superioare, prin virtuțile vii ce și le-a câștigat în decursul veacurilor și le-a păstrat ca: bărbăția, curajul, spiritul de invenție, puterea de hotărâre și puterea de executare a acestora.

Nu-i lipsește nici nota de bunătate a inimei, dar nici naivitatea copilărească uneori. Cu drept cuvânt putem să spunem că bărbatul are un rol important și greu în viață, căci toată povara vieții și răspunderea cade pe umerii săi și el este dator să-o poarte.

Creatorul și cărmuitorul suprem și atot înțeleptul a văzut nevoia de a da bărbatului un razim un tovarăș credincios loial, care să-l însoțească în viață și să-i dea sprijin, pe povârnișul greu al vieții și acest tovarăș l-a găsit în persoana femeii. Iată deci, cea mai sfântă și importantă misiune a lui să fie **sof credincios femeii și cap familiei sale, tată bun înțelept și drept.**

Dacă n'a avut putere destulă primul bărbat să lupte împotriva ispitei și s'a lăsat ademenit de imboldul femeii spre călcarea unei datorii, trebuie acum să-și tragă consecințele, în urma blestemului rostit de puterea supremă, de morală și virtuțile lezate, prin slăbiciunea sa și inclinarea cu ușurință spre

șoapta ademenitoare a păcatului. Această greșală a adus după sine soarta grea a bărbatului care-i face viața de multe ori o povară, ce este dator să-o poarte și ea se perpetuează din generație în generație.

Aici se evidențiază nota caracteristică a bărbatului: „**în puterea de a lupta, în voința și credință fermă de a oși biruitor**”. Și dacă n'ar fi fost înzestrat cu aceste calități s'ar fi prăbușit în prăpastia inconștientului. Și în urma acestei prăbușiri, ar fi simțit întreaga lumea dezastrul, iar genul omenesc ar fi suferit mult. Prin urmare bărbatul s'a dovedit a fi un factor important în lumea aceasta și conștient de această importanță ce i-s'a atribuit caută să-și facă datoria.

Dacă dela primul bărbat s'a moștenit această slăbiciune de a cădea în ispite, totuș n'am putea spune că el n'a căutat să supună instinctul, rațiunii și prin urmare perceptelor morale. Atât timp cât rațiunea este trează și conștiința vie, nu poți fi robul inclinațiilor, ce ar aduce știrbirea prestigiului bărbătesc. Când împingem rațiunea și conștiința, pe planul al doilea, desigur că nu vei stăpâni patimile și te faci rob al inclinațiilor rele, de care e foarte greu să te scapi, trebuindu-ți multă energie. De altfel puterea de ingeniozitate s'a dezvoltat din primele timpuri și a căutat să se ridice cât mai mult.

Bărbatul prin perseverență a supus toate forțele și tainele naturii. De acum 50 de secole conducătorii Egiptenilor au conceput și executat acele mari arhitectonice piramide. Genul bărbătesc a supus ca pe un răușor sglobiu pe înspăimântătoarea și imensa forță a apelor Niagara, reducându-le la voința lui

preocupări artistice, totuși poetul continuă să scrie versuri și să plângă, versurile și plânsul fiind singura sa mângâiere. Sperând să fie rechemat la Roma, scria zilnic scrisori în versuri soției și amicilor săi, rugându-i neîncetat să intervină pe lângă August să-l ierte. Doamnele din Roma plângeau, citind elegiile cuprinse în „Triste” și „Pontice”. Însă împăratul rămânea neclintit și inima sa nu se înduioșă la auzul suferințelor poetului. Din depărtatul Tomis, poetul înșiră în versuri sincere și duioase suferințele lui năvălirile barbarilor, lipsa de orice petrecere și mai ales singurătatea, totul fiind străin pentru el. Este impresionat în mod deosebit de iernile grele, pe care le descrie în modul următor:

Turnuri înalte, luând acoperișuri pe sus.
Barbarii cu nădragi se păzesc și cu sarici de frigul amaric,

Iară din trupul întreg numai obrazu li-l vezi.
Pletele-adesea le sună'mpetrite în țorțuri de ghiță

Și strălucesc ale lor bărbi încalcite de ger.
Vinul, chiar fără de vas, păstrează urciurului formă;

Nici că-l beau în lichid, ci'n bolovani ei îl sparg.

(Tristia, III, 10 trad. Șt. Bezdechi).
Zădărnice au fost toate intervențiile, rugămintele și târguilele poetului. Cu toate regretele lui sincere și duioase, nici August și nici urmașul său Tiberius nu l-au iertat. Ast-

fel poetul și-a dat seama că cel mai bun lucru de făcut e resemnarea. Se învață cu acești barbari din Tomis, cari arătau o oarecare stimă față de nobilul cetățean al Romei care trecea, melancolic și îngândurat, printre gălăgioșii Sciți și printre Grecii veșnic preocupăți de afaceri. Noii lui concetățeni îl încercară chiar de onoruri, scutindu-l de biruri și acordându-i o coroană, un fel de decorație. În schimbul acestei stime și considerații, poetul nostru le învață limba și scrie chiar și o poemă în limba getă pentru Geți.

Însă pe cerul cel rece și neguros al orașului său de exil nu apărea niciodată soarele cel cald și dădător de viață al Italiei și Ovidiu tânjea după acest soare. Alimentația rea, frigul, insomnia și deprimarea morală l-au înbătrânit repede. Anii s'au scurs mereu și viața șubredă și delicată a lui Ovidiu s'a stins zi cu zi, după cum o spune el însuși:

Al, sânt sleit de putere; se duse culoarea din fața-mi;

Sânt prăpădit, că de-abia piele pe os mi-a rămas.

În bolnăvitul meu trup e și mai bolnav al meu suflet

Care-și privește mereu neîncetatul său chin.

(Tristia, IV, 6 trad. Șt. Bezdechi).

Intr'o zi cumplită de iarnă, 1 Ian. anul 17. p. Chr., după aproape 10 ani de suferință, delicatul bard a privit cu ochii infiorați pentru ultima oră viscolul amaric din Tomis, care venea din spre marea înghețată și a auzit pentru ultima dată șuerul sinistru al

vișorului fluerând pe sub streșinile Casei Sale. Într'un astfel de decor poetul și-a dat sufletul său amabil și grațios, iar barbarii cu multe lacrimi în ochi i-au pus cenușa într'un mormânt la poarta cetății.

Amintirea exilatului din Tomis s'a păstrat neștersă timp de aproape două mii de ani la toate popoarele lumii. Versurile sale trăesc și azi tot așa de vii și de strălucitoare, ca atunci când poetul, zgribulit în toga sa, le cizela într'o căsuță din orașelul barbar de pe malul Pontului Euxin. Poetul nostru Vasile Alexandri i-a glorificat figura în drama intitulată „Ovidiu” iar un compatriot al poetului, Ettore Ferrari, i-a glorificat figura într'o statuă din bronz, așezată în piața principală a orașului Constanța. Pe soclul statuei sunt săpate cele patru versuri, ce formează celebrul epitaf, compus de el însuși:

Eu, care-aici odihnesc, Nasone, al dulcilor dragosti

Bard neferice, pierii jertfă talentului meu.
Tu trecător, dacă și tu iubit-ai vreodată,

nu-ți cadă

Greu de a spune: tihnit osul să-ți fie,

Ovid!

(Tristia, III, 3 trad. Șt. Bezdechi)
Iar ca un ultim prinos de stimă și respect adus pentru „bardul neferice al dragostelor dulci” este excelenta traducere în românește a „Tristiilor”, datorită distinsului nostru profesor dela Facultatea de Litere din Cluj, Dl. Ștefan Bezdechi, un vrednic și neobosit propovăduitor al clasicismului la noi în România.

Prof. VASILE TRIF,

prin apăsarea unui buton. Tot prin acest buton miraculos marele Marconi a aprins electricitatea în Australia, deși se găsea instalat pe vas în apele Mediterane.

Dar palatele arhitectonice de sute de etaje, fantasticii șgărie nori, cari au întrecut cu mult acea zidire a turnului Babel. Hertz și alții cari au pus în serviciul nostru cele mai nebănuite unde și cari ne aduc știri de peste țări și mări într-o secundă prin aparatele de radio.

Dar păsările uriașe de oțel pe care le cârmuiește și le ordonă miscarile, precum un copil se joacă c'o păsărică legată cu ață de picior. Pasteur a salvat omenirea.

Căți alții cari se luptă pentru binele omenirii muncindu-și creierul pentru ușurarea soartei omului prin invențiile minunate.

Vrednicia bărbatului constă în această luptă continuă și se mai caracterizează prin curajul și vitejia ce au dovedit-o în toate timpurile. Nu ne lipsesc nici nouă românilor marii savanți și inventatori.

Românul este admirat pentru spiritul de jertfă, curaj și vitejia, dovedită și înscrisă în istoria noastră, începând cu cnejii viteji, legendarul Bogdan și Dragoș, Mircea, Ștefan cel Mare, Mihaiu Viteazul etc. terminând cu jertfa celor 800.000 eroi în frunte cu regretatul rege Ferdinand, făuritorul României-Mari. În timpurile aceste grele, când daltora viața le este un chin, bărbatul este dator să se lupte până la ultima picătură de energie, pentru familie.

În felul acesta mândru s'au caracterizat Românii: viguroși și virtuoși. Astăzi, în timpul de după război, probabil datorit acestuia, vigurozitatea avântul din trecut a scăzut și pare a fi o generație istovită.

Generațiile tinere ce se ivesc încep să se întorcă la vigurozitatea virtuții, avântul vitejesc și vior al strămoșilor noștri. În fața acestei situații unde ar putea să-și găsească refugiul decât în sânul familiei sale. Se pune întrebarea gâsi-va el fericirea, odihna bine-făcătoare și dorită în sânul ei? Dacă știut să fie cap înțelept al familiei și dacă la temelie căminului și-a pu dragostea sa curată și înțelepciunea, atunci v'a găsi.

Dacă la temelie căminului nu a așezat toată comoara de virtuți, desigur că nu va găsi liniștea și fericirea. Am fi nedrepti dacă am pune aceasta numai în sarcina »Evei« și pe noi bărbații ne-am scoate »basma curată«, crezându-ne jertfe a căsniciei, ca societatea să ne compătimizească. Sunt cazuri desigur, când femeia este vina distrugerii, fericire căminului.

Condamnăm femeia adulteră! Trebuie să condamnăm și bărbatul adulter! Bărbatul având pretenția ca femeia lui să fie credincioasă, cinstită și să-i păstreze cele mai curate sentimente, tot așa și femeia, pretinde soțului său, să fie credincios și cinstit. Femeia, chiar dacă alunecă mai ușor, bărbatul însă, în fața tentațiilor trebuie să raționeze. Cauzele cari duc la distrugerea căminului sunt: beția, patima jocului de cărți, destrăbălarea. Toate duc la neglijarea familiei și a soției, lăsând totul în voia soartei, mizeriei, distrugerii. Societatea noastră de astăzi, cu prisosință ne documentează multele pasuri greșite ale bărbaților și femeilor și mulți cari nu prețuesc în deajuns un cămin la a cărui bază nu au pus sentimente curate, ci poate interese trecătoare și deșarte de ordin material, ori de altă natură desigur că aceștia nu pot găsi o fericire nici nu pot gusta bucuriile ce ți-le oferă căminul. Pentru că mulți nu înțeleg rostul ce-l au în lume dat însuși de Dumnezeu de a întemeia o familie și de a lupta pentru fericirea ei. Căci satisfacția cea mai mare și recompensa mai bine meritată pentru lupta grea în viață nu o poți găsi decât în mulțumirea și bucuriile ce le poți da căminului tău, familiei tale.

Și în convingerea că ți-ai făcut pe deplin numai și numai datoria a aduce în cămin conștiința curată a îndeplinirii obligațiilor de soț și cap al familiei este ați asigurarea pacea sufletului tău — trăinicia căminului — fericirea și liniștea familiei.

(În numărul viitor roadele date de cămin.)

Păr. D. Gog.

Din Duminică 'n Duminică.

S P I C U I R I

In toate domeniile vieții întâlnim truda bietului om, ca să-și adune, mai mult, cele necesare pentru viața lui materială. De o vreme, în munca lui, omul este capabil de orice compromis.

In viața economică comercială cei bogațiucid, pe cei săraci și începători, prin concurență. Concurența pe care toate veacurile au legănat-o — de bună seamă mai puțin decât al nostru — samână suferința, pe care, cu drept cuvânt, o putem socoti, de proveiență socială. Ori unde găsim activitate omenească, preocupată numai de bunurile materiale, cari la rândul lor satisfac trebuințele trupei, concurența se impune; o postulează nesațul stomacului, porfira și visonul pentru acoperirea trupului.

Acest Ins, — fără preocupări spirituale, de altfel nici nu simte foamea și setea sufletească, — nu are nici o înțelegere pentru suflet și pentru viața lui spirituală. Din bunurile lui trăiește trupul, singur trupul lui. La trebuințele materiale ale apropielul e surd; și orb, cu desăvârșire, când e vorba să jertfească, o mică parte din avere, pen-

tru reabilitarea sufletească a unul prieten rădăcil.

Omul veacului nostru are „turme de porci“ și fiecare să întrece să fie însuși îngrășătorul turmei sale.

In mijlocul acestor frământări vine Mântuitorul cu Apostolii Săi și Biserica Sa și poartă pe fărâmurii necredincioși ai zilelor noastre.

Nu avem să l primim...

Biserica, cu slujbele ei ceremonioase, ne plăcisește și ne răpește odihna...

Învățătura Sa se lovește de înțelepciunea minții noastre, care are alte deslegări cu privire la lumea și la viața omului.

Dragostea creștină, care trece până dincolo de dușman, ne străveste orgollul revanșei; mila, față de cel lipsit și în suferință, ne aduce pagubă în bunurile noastre materiale.

Prin necredința noastră, prin viața zilnică departe de Evanghelle, îl rugăm să meargă „din hotarele noastre“...

Rămăși singuri, căci Christos e „de cealaltă parte“, suntem „gadareni“.

Pr. Ioan Pop.

Curiozități astronomice

Universul, după cum am să mă căznesc să vă dau o palidă idee despre el, este atât de mare, încât cu dreptul, s'a putut spune că: „este o sferă cu raza înfinit de mare; el nu are nici sus nici jos, ci este tot o formă în toate direcțiile“ cum bine a spus Pytagora. E destul să dau câteva date „astronomice“ ca să relievez această „notă“ caracteristică a Universului „imensitatea sa înfinită în orice direcție“. Omul, este obișnuit să trăiască pe suprafața acestui glob „Pământul“, și să se ciocnească zilnic de diferite probleme zise — sociale — fără ca odată barem să se gândească să stabilească un raport între el și imensitatea Firii, care pe drept cuvânt s'ar putea numi de „filiatiune“. Pământul este o planetă care face parte din așa zis: „Sistemul nostru Solar“ care vrea să spună că noi avem o lume a noastră cu „soarele“ nostru și că deci sunt și alte „lumi“ cu alți „sori“, mai mici sau poate mai mari. Alături de Pământ este Luna pe care poetul o cânta fără s'o cunoască, iar îndrăgostiții o admiră fără s'o învețe. Dincolo, adică de jur împrejur sunt „roii“ de stele. Câte sunt? Iată o întrebare. Or fi multe. Numărul exact nu-l cunoaște nimeni. Nu-l poate ști nimeni. Să plecăm dela Pământul nostru. Raza Pământului a fost ușor calculată după formula $R = \frac{18 \cdot 0 \cdot x}{3,14 n^0}$ în care (1) este lungimea unui arc cuprins între 2 puncte oarecare luate pe acelaș meridian, iar (n) este numărul de grade al arcului respectiv care este egal cu unghiul la centru, deoarece pământul e considerat ca o sferă și deci meridienele ca cercuri. Lungimea (1) și numărul (n) se măsoară. Înlocuindu-le în formulă găsim raza Pământului care este 6371 Km. sau 6,37.1000 m. Cunoșcându-i raza, îi putem calcula volumul care este egal cu $V = 1,082,554,114,134 \text{ Km}^3$ sau $1,082,553,115,234,000,000,000$ de metri cubi. Dela pământ plecăm la Luna care este copilul Pământului nostru. Luna se află la o depărtare de 384.3000 Km. de noi. Un om care în mijlociu face 5 Km. pe oră ar ajunge în lună în 72.860 ore sau în 213 ani.

Soarele, pe care obișnuim să-l considerăm ca „buricul“ Universului este ceva mai departe. Astfel dela noi la soare sunt 149.501.000 Km. Mărimea lui este cu drept cuvânt „astronomică“. Iată: Raza lui este de $109x = 6371 \times 109 = 694,439 \text{ Km}$. Ca să aflăm volumul soarelui aplicăm formula: $V = \frac{4}{3} \pi r^3$ care ne dă $V = 109^3 \times 1,082,554,115,234 \text{ Km}^3 = 1,295,000 \times 1,082,554,115,234,000,000,000$ metri cubi. Întrădevăr astronomic. Soarele, după toate teoriile este un foe imens. Luna are și ea o lumină.

E cer senin și lună plină.

De poți citi și slova, atât e de lumină.

Soarele are o lumină de 600.000 ori mai mare ca luna plină. Are la suprafață o căldură de 7000 de grade. Cea mai mare căldură realizată pe pământ este de 4000 grade (arcul electric). Căldura pe care o emană zilnic soarele este atât cât este căldura produsă de arderea 1.000 000 000 000 000 000 000 000 Kgrame de Antracit. Pământul însă primește abia a doua sută milioane parte din această enormă cantitatea de căldură. Dar, nu soarele este astru cu căldura (cea mai mare. Astro-nomia a stabilit că sunt stele enorme, cu căldură cu mult mai mare decât a soarelui. Astfel sunt stele cu o temperatură la suprafață de 35.000 grade deci de 5 ori mai „focoase“, ca soarele nostru.

Câteva date. Sunt o puzderie de stele. Infinit de multe și grozav de mari. Alături de mari ca soarele cu volumul său așa enorm că noi nici nu-l putem citi, este considerat ca „stea pitică“ față de ele. Natural, că ceace este extraordinar de curios este faptul că toată această puzderie de astre se mișcă, formând un adevărat „vârtej de mișcări“ unele cu o viteză extraordinar de mare de exemplu de 20.000 Km. pe secundă adică 73.000.000 Km. pe oră.

Formidabil, nu? Sunt stele cu o depărtare enormă față de pământ. Așa de exemplu, astronomul Shapley a găsit un „roi de stele“ în „Delfinul“ departe de noi de 220.000 ani de lumină. Un an lumină se socotește astfel: 365 zile = 31.536.000 de secunde. Lumina face 300.000 Km. într-o secundă, deci un an lumina are = 9.460.800.000.000 Km. Deci roiul lui Shapley este la o depărtare de noi numai de 9.460.800.000.000 x 220.000 Km.

Scrieți, vă rog, pe 1 urmat de atâtea zerori câte se pot scrie într-o veșnicie și acesta este numărul stelelor din „Univers“. Exprimați în Km. acest număr — incomensurabil și inaccesibil minții noastre — și acela va fi raza lumii, a Universului acesta în care ne naștem, trăim și murim.

Ce suntem noi față de această imensitate? Dacă ași spune nimic, ași spune ceva »foarte mult«. Cine guvernează toată această imensitate de lumi? Dumnezeu care a fost mai înainte de toți vecii și »va fi« peste orice închipuire de limilă a noastră.

I. V.

De vânzare din cauza mutării un pian preț convenabil. Adresa la ziar. 1-2

SPORTIVE

In coloanele ziarului nostru, sportul va găsi o largă solitudine, iar sportul românesc cu caracterul său de factor educativ și propagandă națională, caldă înțelegere și sprijin permanent.

Scopul nostru este, a înregistra cât mai fidel și mai amplu activitatea tuturor asociațiilor, grupărilor și nucleurilor sportive, depe raza Districtului Aiud și a le da posibilitatea ca pe această cale să se evidențieze.

Conducerea acestei coloane va fi sub același control care a fost și care în ultimul timp independent de voința noastră, nu s'a mai putut face în aceleași condițiuni din trecut.

AIUD. In orașul nostru se află sediul Districtului de football, însă cu toate acestea nu ne putem lăuda că aci s'ar practica adevăratul football din aceasta regiune. Cauzele sunt multe și ele nu se pot momentan înlătura. Desele certuri dintre cele două grupări locale a dus la o instrăinare a publicului spectator, care spre a nu fi expus la neplăceri a văzut mai bine ași căuta distracții în altă parte decât să mai alerge la câmpul de Sport. Astfel s'a ajuns oă la o partidă de football chiar cu o echipă din cele mai bune să nu se mai găsească în tribunele arenei de cât 2—300 spectatori din care o prea mică parte plățitori serioși, restul copii.

In cursul verei s'a stabilit o înțelegere — în aparență — între cele două grupări locale, care înțelegere a mai liniștit puțin spiritele și a mai amăgit lumea din nou la arenă, însă cu regret, numai vine în număr ca în trecut.

In ziua de 17 oct. a fost fixat două partide de campionat. Jun. ASA.—Jun. ASSU. din Uioara și CGA.—ASA.

Jutlortri lui ASSU. ne prezentându-se, cele două școli locale românești s'au întâlnit în match amical.

Liceul T. M. — Gimm. Ind. 3:0 (2:0)

Arbitru d. Csipkés Iosif.

Un joc de toată frumusețea, din care s'a desprins viociunea și viața plină de sănătate a copiilor noștri. Rezultatul nu este cel real de oarece Gimnaziali au jucat tot atât de frumos ca și Liceeni. însă fără noroc și pareni-se fără un antrenament mai serios.

Duminecă 24 Oct. li vom vedea la re-vansă reabilitându-se.

CGA.—ASA, 5:0 (2:0)

Arbitru d. Septimiu Pop Uioara.

Al doilea match al zilei a fost derbiul local pentru campionatul Districtual, care contra așteptărilor s'a soldat cu victoria CGA. Scorul nu prezintă adevăratul rezultat al partidei, deoarece ASA. a fost destul de bună de și în echipă au jucat 5 rezerve și 3 juniori, însă suflul și dorința de câștig a CGA. a fost mai eficace.

Suntem extrem de mulțumiți de frumusețea, amicitia și cavalerismul cum s'a desfășurat partida, cu drept cuvânt putem afirma, că nu ne mai amintim de mult, să fi avut ocazia să asistăm la o partidă între cele două grupări desfășurată într'o înțelegere atât de perfectă.

La match a asistat un număr prea restrâns și în special români puteai săi numeri pe degete, dacă copiii n'ar fi ocupat locurile în tribună, aceasta ar fi fost goală. Care o fi cauza că românii nu mai sprijină partidele lui ASA? Acțiunile unei societăți românești nu le convine, nu-i mai interesează, intelectuali și comercianți români nu-i ajută, iar micile contribuțiuni ale copiilor și a cătorva meseriași sunt insuficiente pentru a putea susține o societate sportivă a căreirost este destul de important atât din punct de vedere național cât și din punct de vedere al educației, în orașelul nostru.

ASA. are nevoie de ajutorul tuturor românilor atât moral cât și material, astfel nu va mai putea suporta greutățile cu care este chemată să lupte. Este condamnabilă nepăsarea cu care este tratată, chiar și de aceia cari pe vremuri cereau insistent înființarea ei

și cari ocupau diferite posturi în conducerea și administrația ei.

Rugăm toată suflarea românească să facă tot posibilul și să dea mână de ajutor acestei societăți, a cărei existență în societatea noastră românească își are rostul ei bine definit.

UIOARA. „Solvay”—CFR. Cluj 3:2 (2:1)

Arbitru dr. Hirsch A. Cluj.

Pe terenul „Solvay” pentru campionatul Diviziei C. „Solvay” excelenta noastră campioana din anul trecut a invins pe Ceferiști din Cluj.

ASSU—Unirea Ludoș fortfeit.

Arbitru d. Chiorean Victor.

ASSU. II. câștigă partida prin neprezentarea la timp al Unirei din Luduș.

Știrii.

Ziarul Patria din Cluj, cu începere dela 25 Octomvrie 937, va tipări o ediție sportivă de Lunea, care va sosi în orașul nostru Lunea dimineața până la orele 10 cel mai târziu.

In aceasta ediție vor apare toate rezultatele și descrierea matchurilor jucate Dumineca

Apariția acestei ediții ne face o deosebită plăcere, de oarece prin aceasta vom avea posibilitatea, ca încă Luni dimineața să cunoaștem știrile sportive pe care prin ziarele Capitalei abea Marți le avem.

Reportajul sportiv pentru orașul nostru și District s'a încredințat d. Alexandru Bălaș dela Gimnaziul Industrial.

In ziua de 15 Oct. s'a început sezonul de vânatoare al iepurilor. Cu deplină plăcere putem vedea câmpurile noastre împânzate de cei mai eminenti vânători ai noștri, care fac zeci de kilometri în orele libere până să i-și ajungă scopul. Aceasta viață în aerul curat a câmpurilor și a frumoaselor noastre păduri se numește un adevărat Sport!

Societatea de vânatoare de sub conducerea d. Colonel Stockhammer R. are regimentați în sânul ei pe cei mai distinși membri ai societății noastre locale indiferent de naționalitate.

Duminecile și zilele libere din Săptămână sunt adevărate sărbători pentru membri acestei societăți, care nu precupește absolut nimic pentru ca excursiile și organizările sale de vânatoare să reușească în cele mai bune condițiuni.

In sânul societății există o perfectă înțelegere, programul ei fiind folositor și extrem de distractiv. Cum suntem informați societatea mai are vacante oarecâte-va locuri, doriții se pot adresa d. Maior Papiniu Mihail pentru informațiuni.

Interesantul concurs de biliard, dintre d. Aurel Neamțu și d. Ion Munteanu ținut în saloanele Casinei Române, după o luptă crâncenă, s'a terminat cu rezultatul 50:48 în favorul d. Neamțu Aurel.

Districtul Aiud, ține ședință in ziua de 20 Oct. orele 19 precis în sala Primăriei.

B. E.

ȘTIRI

Rugăm pe Dnii abonați să binevoiască a achita abonamentul căci numai așa vom putea continua cu apariția gazetei dacă avem tot sprijinul abonaților.

Deasemenea rugăm și pe Dni cari au făcut subscrieri și încă nu le-au achitat să binevoiască a le achita.

■ **Atragem atențiunea contribuabililor** că termenul pentru înlesniri de plată la impozitele restante nu se acordă decât până la data de 30 oct. 1937 — după care dată — restanțele se vor încasa numai în numerar și integral. Grăbiți-vă să nu scăpați termenul. 2. Deasemenea se acordă o reducere de 5% acelor contribuabili, ce vor achita impozitele directe pe semestrul al 3-lea, până la data de 15 Noembrie.

■ **Cinematograf.** Sâmbătă la 9, Duminecă la 5, 7, 9, Luni la ora 9. Dramă criminală! **CAVALERII NOPTII.** In rolul principal: *Ida Lupino* și *Nino Martini.* Inainte: **JOURNAL** și **MICKY-MAUS** colorat.

De vânzare în centrul orașului o casă cu 4 odăi, bucătărie-cămară, verandă. Informații în biroul avocatului Dr. Neamțu. 2—2

Ministerul Agriculturii și Domeniilor
Inspectoratul Regimului Silvic Cluj
OCOLUL SILVIC AIUD.

No. 2812—937.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că in ziua de **18 Noembrie 1937.** ora **10 a. m.** se va ține în biroul Ocolului Silvic Aiud jud. Alba licitație publică orală, pentru vânzarea materialului lemnos de pe o suprafață de 2,13 Ha, cu un volum de 115 m. st. trunchiu, 35 m. st. crăci din pădurea Bis. gr.-cat. Gârbova de jos proprietatea Bis. gr.-cat. Gârbova de jos jud. Alba.

Licitatiia se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din legea Contabilității Publice, regulamentul O. C. L., normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 din 4 Iunie 1931 și cu aplicarea condițiunilor generale pentru exploatarea pădurilor statului, publicate în Monitorul Oficial Nr. 106 din 12 August 1912, cum și condițiunile speciale.

Garanția provizorie este de lei 5% din prețul de estimație.

Supra oferte nu se primesc.

In lipsă de concurenți a doua licitație se va ține la data de 29 Noembrie 1937 în aceleași condițiuni.

Condițiunile speciale de licitație se pot vedea în orice oră de serviciu la biroul Ocolului Silvic Aiud.

Șeful ocolului silvic Aiud.

Inginer, *Alexandra Cimoca.*

APARATE DE RADIO:

PHILIPS

MINERVA

STANDARD

ZERDIK

TELEFUNKEN

VINDE ÎN RATE MICI

AUTO-RADIO BUCUR

Atențiunei

Elegant Vă îmbracă croitoria

„DASCĂL”

Piața Reg. Ferdinand

Toată lumea știe, că numai în atelierul de pantofărie

Traian Mesaroș

din Piața Elisabeta se confecționează după ultima modă tot felul de încălțăminte, garantate și pe lângă cele mai modeste prețuri.

Reparații de șoșoni, galoși etc.